

ლიცენზირებული საშუალო

საშუალოს მუნიციპალიტეტის ბაზაში „საშუალოს მოამბის“ ღამატიპა
№3, 27 მარტი, ორშაბათი, 2017 წელი

„ჩვენი სამშობლო ერთი დიდი მუზეუმი“

ვაგრძელებთ რუბრიკას „ექსპონატები ლაპარაკობენ“ და ვესაუბრებით ქვიშხეთის დიმიტრი ყიფიანის სახლ-მუზეუმის ფონდების მრეწველს, პოეტს – ქალბატონ **კლარა გელეშვილს**.

– ქალბატონო კლარა, განსაკუთრებულია თქვენი დამოკიდებულება დიდ-მონამე დიმიტრი ყიფიანისადმი. რას ნიშნავს თქვენთვის მისი სახლ-მუზეუმში მუშაობა?

– გამომდინარე იქიდან, რომ ჩვენი სამშობლო ერთი დიდი მუზეუმი, თითოეულ ქართველს თამაშად შეუძლია თქვას, რომ მუზეუმის მკვიდრია, სადაც ისინი სხვადასხვა კოლექციას ირავენ, მაგრამ მისია ერთია – დაიწვიან და გაუფრთხილდნენ წარსულს!.. ჩვენ, ყველანი სტუმრები ვართ ამ დიდებულ-ლი სანახაობისა, სადაც ვიღი ზუნება, ის გვიღებს კარს, აკმაყოფილებს ჩვენს ინტერესს და გვისტუმრებს....

სწორედ ამ მრავალპროფილიანი მუზეუმის მტკვრის ზარით „დაავადებული“ ადამიანები ქმნიან მომავალს. რა არის ჩემთვის მუზეუმი?

“ჰმ, მუზეუმი! მუზეუმი სხვა რაღაა, თუ არა უძველესი სასაფლაო, სადაც ყოველი ერი, ყოველი რასა თავის გრძობებს მარხავს. დიდი საფლავი მიწველებული გრძობათა დრომოჭმული ფერადების და რითმების” – ზრძინებს კონსტანტინე გამსახურდია.

ეს შარავანდედით მოხილი საფლავები და გრძობები გვესაუბრებან ჩვენს საბაბო წარსულზე. მუზეუმი – ეს არის წარსულის ღაღადისი.

– რომელი წლიდან მუშაობთ დიმიტრი ყიფიანის სახლ-მუზეუმში და რა გევალებათ?

– მუზეუმში მუშაობა 2003 წელს დავიწყე. (ზატონ რევაზ ნოზაძის ხელმძღვანელობის დროს) ჩემი ძირითადი მოვალეობა ფონდების მოვლა და დარვაა. თუმცა, ჩემი ყოველი ამბლუა შეთავსებულია ღვთის ნებასთან. წმინდანის სამსახურში ყოფნა მეტად საბასუხისმგებლოა თითოეული ჩვენთავანისთვის. დღევანდელი დღე ხვალ-ზეგ წარსულად გადაიქცევა და გვიღდა, ჩვენი პატარა, ნათელი და უანგარო კვალი შეჩქეს ამ მინდა კერას.

– დ. ყიფიანის სახლ-მუზეუმში განთავსებული თითოეული ნივთი განსაკუთრებული ისტორიის მქონეა. რომელიმე მათგანის ისტორიას ხომ არ გამოყოფდით?

– აქ, როგორც მემორიალურ მუზეუმში, ყველაფერი ექსპონატია. თუნდაც, XIX საუკუნის ეს უნიკალური შენობა, რომელიც იმ პერიოდის კულტურის ერთ-ერთ რენტრს წარმოადგენდა; (დღეს კი სავალალო მდგომარეობაშია) რვაკუთხა აუზი ეზოში; რაწვეების ხეივანი და თუნდაც, მინა, სადაც წმინდანი დააბიჯებდა...

მუზეუმში დარული ექსპონატებიდან (ფოტომასალა, დოკუმენტები, ფერწერული ტილო, ყოფისა და ეთნოგრაფიული ნივთები და სხვ.) თვალსაჩინოების მხრივ, საინტერესოა მემორიალური ნივთები. ერთ-ერთ საექსპონირიო დარბაზში დგას თოთხმეტეფხიანი, გასაშლელი მავიდა, რომელსაც თოთხმეტეფხი ფეხზე გორგოლაჭი აქვს მიმარებული.

როდესაც სახლს მუზეუმის სტატუსი მიენიჭა, მისი პირველი გამე – ზატონი გივი გელაშვილი ყველანაირად რდილობდა, მუზეუმს სრულყოფილი სახე მიეღო. მან, ამ დიდი სახლის წინა პერიოდის „მდგმურების“ (იგულისხმება მწერალთა კავშირის მიერ მუზეუმის დასასვენებელ აგარაკად გადაკეთების წლები) მიერ ერთ კუთხეში მიყრილ ნივთებს შორის აღმოაჩინა ეს უნიკალური, მემორიალური ნივთი, რომელიც ორ ნაწილად იყო დაშლილი. (ვინ იქნის, რამდენი ასეთი ნივთი შეინირა გულგრილობამ..) მავიდას ჩაუტარდა რესტავრარია და დღეს ერთ-ერთი საუკეთესო ექსპონატია.

წარმოიდგინეთ, რამდენი ძვირფასი სტუმარი მიუწვევიათ ამ მავიდასთან... იქნებ, „საშვილიშვილო მოკავშირის“ ვადასახლებით გულდაძიებულმა აკაკიმ სწორედ ამ მავიდასთან დალორეა უფროსი მეგობრის შორეული მგზავრობა?!.. ან იქნებ, შემდგომში, ილია, სწორედ ამ მავიდასთან წამოღდა ფეხზე და წარმოსტევა უკვდავი სიტყვები: „დიმიტრი ყიფიანი ხუროთმოძღვარია და ჩვენ კი – მისი კალაგოზები.“

გივი გელაშვილი დღემდე მუდმივ ძიებაშია. მან გორში მიაკვლია დიმიტრი

ყიფიანის როიალს, რომელიც მისი რძლის – ნინო ტაჭიშვილის სამშობლოში, ტაჭიშვილების ოჯახში დღეს დღემდე. როიალი, თავდაპირველად, ოთხი ათას დოლარად შემოგვთავაზეს. შემდეგ გადაიფრეს და დაგვირდნენ, რომ ვადასვენებლების მიღების შემთხვევაში, აურელებლად შეგვებიანებოდნენ. თუ როიალის შექმნა შეძელით, სახლ-მუზეუმი ერთ-ერთ უნიკალურ მემორიალურ ნივთს დაიბრუნებს.

ექსპონატების სიმრავლით ვერავის ვავაკირვებთ. მაგრამ ვფიქრობთ, რომ რაც გვაქვს, წარსულში დასაბრუნებლად, მეტ-ნაკლებად საკმარისია. სტუმარი გრძობს შენს დამოკიდებულებას. მოკრძალებით დგას წმინდანის მიერ ავბულ სახლში და გულმოდგინედ ათვალეირებს ყველაფერს. ინტერესით ისმენს ისტორიას დიმიტრი ყიფიანის რხოვრების, მოღვაწეობისა და მონამეობრივი აღსასრულის შესახებ და შთაბეჭდილებებით დატვირთულს წასვლის სურვილი აღარ აქვს... ხშირად მუზეუმიდან სტუმრები არემელებული გასულან... ჩვენი სამსახური ტაძარია, სადაც თავდახრილი უნდა შეხვიდე, ჩურჩულით ისაუბრო და შეჯირვების უამს იმ პატარა სალორავში სთხოვო შენევენა წმინდანს, რომელიც აქვე, პირველ სართულზეა განთავსებული... (ვიდრე დიმიტრი ყიფიანი კარის ეკლესიას აავებდა, თურმე აქ ლორელობდა...)

– რაიმე განსაკუთრებულ შემთხვევას ხომ არ გახსენებდით?

– ერთ დღეს, ზატონ გივი გელაშვილთან ერთად, დიდი ხნის განმავლობაში თავჩაღუნულენი ვმუშაობდით, ურნაური ხმები შემოგვესმა, თითქოს შენობაში ვილარ დადიოდა... ასე რამდენჯერმე განმეორდა...

დიმიტრი ყიფიანის კარის ეკლესიის დედათა მონასტრის წინამძღოლმა – დედა ანთიამ, მორჩილებთან ერთად, პირველ სართულზე, ზემოთ ნახსენებ სალორავში პარაკლისის ვადახდა დაინყო. თავისთავად, ჩვენც ლორვად ვიდექით. როტა ხანში, მეორე სართულის მისაღებში კვლავ იდუმალი ხმა მოისმა – ამკარად ვილარ დააბიჯებდა. რადგან მუზეუმში მხოლოდ ჩვენ ვიმყოფებოდით, ზატონმა გივიმ დაგვტოვა და „სტუმარს“ ასედა... უკან დაბრუნებულმა მანიშნა, რომ იქ არავინ იყო... ხმა ორჯერ მოისმა და ყველამ ვავიგონეთ... ამ ფაქტის შემდეგ, დიმიტრი ყიფიანის მეექვსე თაობის შთამომავალმა – ქალბატონმა თამარ მიქაძემ, თბილისიდან მუზეუმში მამა – მალხაზ ყიფიანი ჩამოიყვანა, რომელიც მადლობას უხდოდა ყფაღს, რომ მას ხვდა პატრივი სახლ-მუზეუმის კურთხევისა...

ეს იყო და ეს! ხმები აღარ განმეორებულა...

– დიმიტრი ყიფიანის სახლ-მუზეუმი საინტერესო ბიბლიოთეკით არის ცნობილი...

– სამწხაროდ, 2011 წელს, რაიონული მასშტაბით გაუქმებულ ზნელოთეკათა სიაში ქვიშხეთის სასოფლო ზნელოთეკაც არ აღმოჩნდა. მომდევნო წელს ნიგნადი ფონდი ქვიშხეთის საჯარო სკოლის ზნელოთეკას გადაურა. გამომდინარე იქიდან, რომ სკოლის ზნელოთეკას არ შეეძლო, ზაფხულში მომსახურებოდა როგორც ადგილობრივ მოსახლეობას, ასევე დაშავებულებს, ჩვენი თხოვნით და გამეობის ვადასვენებლებით, თოთხმეტეათასწამა ნიგნადმა ფონდმა დიმიტრი ყიფიანის სახლ-მუზეუმის ზნელოთეკაში დაიღო ზინა.

საზნელოთეკო საქმიანობას უძღვება ახლოგარდა, ერთგული და ენერგიული თანამშრომელი – ლელა ჩაღუნელი, რომელმაც აღწერა და თავისი ადგილი მიუჩინა თითოეულ ნიგნს. ლელა სიამოვნებით ემსახურება მკითხველს და ყოველივე ამან, ზევრი მეგობარი შემატა ჩვენს მუზეუმს.

ღვთის ნებით და ხელისუფლების ხელშეწყობით, წელს უკვე დაინებდა სახლ-მუზეუმის აღდგენითი სამუშაოები.

ის „გაყინული“ წლები ისტორიისთვის მხოლოდ ერთი დიდი ღამაა. მთავარი ის არის, რომ ვათენდა!..

წმინდანის შენევენას ყოველთვის ვგრძობთ და ხშირად ვკვდრებით, დაიწვას და დაიფაროს საქართველო...

„რომ არ დაგქრეს, გაგქრეს,
უამს კვალ-კვალ უნდა მიყოლას,
ღმერთმა აშოროს ჩვენს მამულს:
„იყო და, არა იყო რა!..“

პოეზია

ფურუხა ცენგირაშვილი

ქალს - დედას

შენ მზის სხივი ხარ,
 ჩამოსული დედამინაზე,
 შენ ორნება ხარ,
 ზღვის სილურჯედ ზეერას ასული,
 სიყვარული ხარ,
 კოკობ-ვარდად აფეთქებული...
 შენ ხარ წრემლები,
 ნაზ იებად მინდვრად დაყრილი.
 შენა ხარ ქალი, ხარ დედა და
 სულის ჩამდგმელი!
 ქარ-რეზლ გამოვლილს
 სიძლიერით ვინ შეგედრება?!
 შენ ისტორია დაგვიწერე
 ნაზი თითებით
 და მომავალი შენ გკუთვნის,
 ქალო და დედავ!

მგზავრი

ეს მე ვარ - მგზავრი,
 სევდიანი გზებით მავალი,
 დროის სვლას
 ლაგამს ვინ ამოსდებს,
 ვინ შეაჩერებს?!
 შენი სვე-ბედი
 სადღარ უკვე
 გადანყვეტილა,
 ვერ გადაუხვევ,
 ვერ შერვლი და
 ვერ შეაჩვენებ!

ისევ მოვა

ისევ მოვა გაზაფხული
 ფარჩის კანის შრიალითა,
 ისევ გადალოურჯდებიან
 მთა-კორდები იანითა.
 მე კვლავ შენთან
 მოვფრინდები
 ჩემი რაშით-ნიავითა,
 გულზე გადაგენამები,
 ჩამოვდნები სიამითა...

ლამის რაფსოდია

ლამემ შავ მკერდზე დაიფინა
 ვარსკვლავთა ნყება,
 მთვარე რაინდობს,
 სიო ალვებს უკონის ცოტებს,
 მე მნიფე ყურძნის მტევანით
 დავწურავ სევდას,
 ამ სილამაზის გახუნების
 არ მივრემ ნებას!
 მთვარე რაინდობს,
 წყარო ურხო ზღაპარს მიყვება,
 ჭრიჭინობელა რელქობს,
 არღვევს ლამის სიმშვიდეს,
 უკვე ჩავლილი წყალი
 კვლავარ წყნარად ლივლივებს...
 ვით ყურძნის მტევანს,
 ჩამოვწურავ სულში ტკივილებს...

ფიქრთა ლაზირინთებში
 ხეტილი ვისნავლე,
 ბევრი რამე ვინამე,
 თუმრა, ბევრი ვინვალე...
 გვიან მივხვდი, ყველა რომ
 ვერ იფერებს სიკეთეს,
 ზოგი გულით გიღიმის,
 ზოგიერ ნიღაზს იკეთებს.

სიყვარული მერხალივით შემოფრინდა,
 მეფე ფეხდაფეხ მივყევ, არ დავახანე,
 ჩავიმუხლე, უკვდავების შევსვი წყალი,
 გაზაფხული ატმის ცოტით გახარე...
 ბუნებრივით გიმღერე და გიგალობე
 და ბაღლივით ვიდრე გამიღიმებდი, -
 სიყვარული ფიანდაზად დაგიფინე
 ერთგულების იმედით.

დამისხვრენ ჩემი კერპები,
 ორნებებს ვგლოვობ, გარდაწვლილს...
 ფიქრს, სევდას წრემლად დადენილს -
 მანამ სანსუთრო დამაწდის...
 ვითმენ და ვნატრობ რხოვრებას -
 უტკივილოს და დარდგარელოს.

ქალიშვილს

გაზაფხული მოფრენილა,
 ჩემო სულის ფერია,
 ეგ მკლავები, საოწნებო
 სხივად გაგიფენია.
 თვალენი გაქვს თაფლისფერი,
 ბაგე - ატმის კვირტების,
 ასაფრენად მზად არიან
 შენი მკერდის ჩიტები...
 გაზაფხული მოფრენილა,
 სიყვარული იალვებს,
 ნეტავ იმას, ვის კერაზე
 ჭარას დაატრიალებ...

ქარსაყოლილი ფოთოლი ვარ
 ძლიერ მუხიდან ჩამონაფრენი,
 მისი ფესვებით ძუძუნანოვი,
 მზის სხივებით მაქვს სახე ნაფერი.
 გულანთებული შევყურებ მამულს,
 ვლორწყლობ, მუდამ ედვას დარები,
 ჩამოვისვენებ მის ძლიერ მკერდზე,
 მისივე მინას მივებარები.

მე ვარ საყდარი...
 უნმინდური
 ფეხს ვერ იკიდებს!..
 ლორვად კვლავ ვდგები, -
 სინმინდე რომ
 გადაშირჩინე,
 უფალო ჩემო!..

თ ა რ ე მ ა ნ ი

გაბრიელ გარსია მარკესი

მშვენიერი მძინარე ქალის თვითმფრინავი

ლამაზი იყო, მოქნილი, ნაზი ხორბლისფერი კანი და მწვანე ნუქისებრი თვალები. შავი, სწორი, მხრებამდე დაშვებული მძიმე თმა ჰქონდა და რაღაც ანტიკური მარაგანდელი ემოსა, რაც თავისუფლად შეიძლებოდა როგორც ინდონეზიური, ისე ანდური ყოფილიყო. გემოვნებით ეწვა: სელის პიჯაკი, აქა-იქ მიმოფანტულ ყვავილებანი ზუნბრივი აბრე-შუპის პერანგი და მსუბუქი, ზონრიანი ფეხსაქმელი. „ასეთი ლამაზი ქალი წხოვრებაში არ მინახავს“ – გავიფიქრე, როცა ძუ ლომის მოქნილი ნაზიყვით ჩამიარა გვერდზე. მე პარიზის შარლ დე გოლის აეროპორტიდან ნიუ-იორკში მიფრინავდი და ბილეთის სარეგისტრაციოდ რიგში ვდექი. ეს ზებუნებრივი ხილვა სულ რამდენიმე წამს გაგრძელდა და მასამი ათქვიფა.

ფილის 9 საათი იყო. წინა ღამიდან თოვდა და ქალაქის ქუჩებში მოძრაობა ჩვეულებრივზე მეტად გაჭირდა. ავტოსტრადებზე კი ნელა დალოდავდნენ მანქანები და გზის პირას, თოვლში მხრჩოლავი სატვირთო ავტომანქანები ჩახერგილიყვნენ. სამაგიეროდ, აეროპორტის მოსაწვდელ დარბაზში გაზაფხული ტრიალოვდა.

მე ჰოლანდიელი მოხუცი ქალბატონის უკან ვიდექი რიგში, რომელიც ერთი საათი ეკამათებოდა მოხელის თავისი თერთმეტი ჩემოდნის თაობაზე. მონყენილობისაგან აღარ ვიწროდი, რა მექნა, როცა მოულოდნელი გამოჩნდა ვიხილე და დავიბნენი, ვერც გავიგე, რით დამთავრდა დისკუსია. ღრუბლებიდან ჩემი დაბნეულობის გამო გამოთქმულმა მოხელის საყვირმა ჩამომავდო. ზოდის ნაწვლად ვკითხე, ერთი ნახვით შეყვარების თუ სჯეროდა. „რა თქმა უნდა“ – მიპასუხა, „სხვანაირი სიყვარული არ მნამს“. შემდეგ ურადლებით დააკვირდა კომპიუტერის ეკრანს და მკითხა, რომელი ადგილი მერჩია: მწველთა თუ არამწველთა.

– სულერთია, – ვუპასუხე გულწრფელად, – ოღონდ თერთმეტი ჩემოდნის გვერდით ნუ მომახვედრებთ.

მან მაღლიერების ნიშნად სამსახურებრივი ღიმილი შემომავება და ეკრანისთვის თვალმოყრისგან შეშინებულადაა.

– თვითონ არჩიეთ ნომერი: სამი, ოთხი ან შვიდი.
– ოთხი.

მის ღიმილს ტრიუმფალური ელფერი დაეღო.

– მთელი თხუთმეტი წლის განმავლობაში, რაც აქ ვმუშაობ, თქვენ პირველი ადამიანი ხართ, ვინც მეშვიდე ნომერს არ ირჩევს.

ბილეთზე ადგილის ნომერი აღნიშნა, დანარჩენ საბუთებთან ერთად გამომიწვდა და პირველად შემომხედა თავისი ყურძნისფერი თვალებით, რაც საღმუნად დამედო ლამაზი ქალის ხელმოკრულ ნახვამდე, ამასთან, გამაფრთხილა, რომ აეროპორტი იკეტებოდა და ყველა რეისი გადადებული იყო.

– როდემდე? – დავინტერესდი მე.

– ღმერთმა იქნის, – გამიღიმა, – ფილით რადიომ გამოაჩნდა, რომ ნელს ასეთი დიდთოვლობა არ ყოფილა.

მაგრამ შეერდა: წლის კი არა საყუყუნის დიდთოვლობა აღმოჩნდა. სამაგიეროდ, პირველი კლასის მგზავრთა მოსაწვდელ დარბაზში ისეთი რეალური გაზაფხული იდგა, ღარნაკებში ნამდვილი ვარდები ენყო და დაკონსერვებული მუსიკარ ისეთი ამაღლებული და დამამშვიდებელი ჩანდა, როგორც მის შემქმნელმა ჰქონდათ ჩაფიქრებული. უნებ გამიეღვა, რომ ეს ყველაზე შესაფერისი თავშესაფარი იყო ლამაზი ქალისთვის და საკუთარი გამბედაობით შეძრულმა სალონებში დავინყე ძებნა, მაგრამ მგზავრთა უმეტესობა რეალური წხოვრების მამაკაცები იყვნენ, რომლებიც ინგლისური გაზეთების კითხვით იქრევდნენ თავს, სანამ მათი ქოლები სხვებზე ფიქრობდნენ და მოჭიქული ფანჯრებიდან თოვლში ჩამკვდარ თვითმფრინავებს, გაყინულ ქარხნებსა და ლომების მიერ შევიწროებულ როისის სახელოსნოებს ათვლიერებდნენ. ნაშუადღევს სალონები გაიჭვდა და ისე ჩაიხუთა, რომ ჰაერის ჩასაყლაპად გარეთ გავდი.

იქ საშინელი სურათი დამხვდა. მოსაწვდელ დარბაზებში ერთმანეთში არეულიყო ყველა ჯარის მგზავრი. ღერუფენები, კბეები და იატაკიერ კი ზავშვებით, წხოველებითა და ჩემოდნებით იყო ჩახერგილი.

ქალაქთან მიმოსვლა შეწყვეტილიყო და გამჭვირვალე, შუშის სასახლე მიჩერზე შემჯდარ უზარმაზარ კოსმოსურ ხომალდს ჰგავდა. გამახსენდა, რომ ლამაზი ქალიერ ამ უწყინარ ურდომი ერთა და ლოდინის ხალისი დამიბრუნდა.

სადილის დრო რომ დადგა, თავი კვლავ კატანტროფის მსხვერპლად ვიგრძენი. შვიდი რესტორნის, კაფეებისა და გაჭედილი ზარების წინ უზარმაზარი რიგები გაიჭიმა. ხოლო სამ საათში ყველაფერი დაკეტეს, რადგან საჭმელ-სასმელის ნაჭამალი არსად დარჩა. ზავშვებმა, რომლებსაც აეროპორტში თვლა არ ჰქონდათ, ერთდროულად მორთეს ღრიალი და ზრბოს ჯოგის სუნი აუვიდა. დადგა ინსტიტუტის დრო. იმ აყალმაყალში, მხოლოდ ორი უკანასკნელი ჭიქა კრემიანი ნაყინის შეჭმა მოვახერხე საბავშვო განყოფილებაში. სანამ მე დაგემოვნებთ მივირთმევი ნუგზარს, ოფიციატები გათავისუფლებულ სკამებს მაგიდებზე ანუბდნენ. სარკის სიღრმეში საკუთარ თავს, მყაოს ზოლო ჭიქას და მყაოსვე ზოლო კოვზს ვათვლიერებდი და ლამაზი ქალზე ვფიქრობდი.

ნიუ-იორკის რეისი, ფილის თერთმეტი საათის ნაწვლად, საღამოს რვა საათზე გაფრინდა. როცა, ზოლოს და ზოლოს თვითმფრინავში აღმოვჩნდი, პირველი კლასის სალონი უკვე შევსებული იყო. ზორტგამყოლმა ჩემი ადგილისკენ ნამიყვანა. უნებ სუნთქვა შემეკრა. მეზობელ სავარძელზე, ფანჯარასთან ლამაზი ქალი იჯდა და გამორდილი მგზავრით ემზადებოდა საფრინად. „ოდესმე ეს რომ დავნერო, არავინ დამიჯერებს“ – ვიფიქრე და ენადამული გაუბედავად მივესალმე. პასუხი არ გამეა და ისე გულმოდგინედ მოენყო, გეგონებოდა, რამდენიმე წელი უნდა გაატაროს თვითმფრინავში. ყველა ნივთს თავისი ადგილი მიუჩინა და მალე სავარძელი იდეალურად დალაგებული სახლს დამგვანა, სადაც თადარიგის დისასხლისს ყველაფერი ხელის განვდენაზე აქვს. შუა საქმიანობაში რომ იყო, ზორტგამყოლმა მამპანური მოგვიტანა. მე ორი ჭიქა ავიღე, მისთვის რომ მიმეწოდებინა, მაგრამ დროზე შევიკავე თავი. მან უბრალო წყალი მოითხოვა და ზორტგამყოლს ჯერ დამტკრული ფრანგულით, შემდეგ ოდნავ უკეთესი ინგლისური სთხოვა, ფრენისას არავითარ შემთხვევაში არ გაეღვიძებინათ. მის სერიოზულ და ნაზ ხმაში აღმოსავლური მეღანქოლია ისმოდა.

წყალი რომ მიუტანეს, მუხლებზე ზეზის ზანდუკის ფორმის, კუთხეებში სპილენძის სამშვენიესებიანი პატარა ჩანთა გაალო და ფერადი ანებით სავსე ზუდიდან ორი ოქროსფერი აბი ამოიღო. მეთოდურად და ფრთხილად მოქმედებდა, თითქოს დაბადებიდან ყველაფერი გამოთვლილი და გათვალისწინებული აქვსო. ზოლოს ფანჯარაზე ფარდა ჩამოყშვა, სავარძელი ზოლომდე გადასწია, ფეხზე გაუხდელად გადასაფარებელი ნელამდე წაიფარა, თვალზე შავი ნიღბი გაიკეთა და ჩემგან ზურგშექრევით, გვერდულად დანვა. მამინვე დაიძინა, ერთი ზედმეტი პაუზისა და ამოსუნთქვის გარეშე და ნიუ-იორკამდე, ფრენის რვა საათისა და თორმეტი წუთის განმავლობაში, ფეხი არ გაუტოკებია.

დამაბული მგზავრობა იყო. მე ყოველთვის მიმაჩნდა, რომ ზუნეზას ლამაზი ქალზე მშვენიერი არაფერი შეუქმნია, ამიტომ მოჭადოეზული შევყურებდი ჩემს გვერდით მძინარე ზღაპრულ ქმნილებას. როგორც კი აფრინდი, ნაწნობი ზორტგამყოლი კარტეზიანელმა გამწრლებელმა შეერვალა, რომელმაც ჩემი მეზობლის გაღვიძება სწავდა, რათა მისთვის სუვენირი, პატარა ჩანთა და ყურსასმენი მიერა. მე ლამაზი ქალის თხოვნა გავუპიროე, მაგრამ მან პირველი პირიდან მოისურვა მოსმენა, რომ მგზავრს მართლა არ სურდა ვახშამი. ჩემი სიტყვები პირველმა ზორტგამყოლმაც დაუდასტურა, მაგრამ ის მანერ აღმარერად მიყურებდა, რადგან ლამაზი ქალს ყელზე მყაოს ზარათი არ ეკიდა თხოვნით – არ გამაღვიძოთ. ისე უშფოთველად ეძინა, ერთი პირობა შევშფოთდი კიდერ, ძილის ნამლის ნაწვლად სანამლოავი ხომ არ დალია-მეთქი. ყოველი ყლუპი მამპანურის მოსმის წინ ჭიქას ვნევი და ვაღლევრძებდი:

– შენ გაგიმარჯოს, ლამაზო!

ნავახშმევს სინათლე ჩაქრეს და ფილმი გაუშვეს, რომელსაც არავინ უყურებდა, სამყაროში გამეფებული ზინდ-ზუნდში ჩვენ ორნიღა დავრჩით. საყუყუნის უდიდესი დიდთოვლობა უკან მოვიტოვეთ. ატლანტაზე ყოვლისმომრველი, კამკამა ღამე ჩამონოლოლიყო და თვითმფრინავი თითქოს გაუბრეველად ეკიდა ვარსკვლავებს შორის. რამდენიმე საათი თვალმოუქორებლად, გულმოდგინედ ვათვლიერებდი და წყალში არეკლილი ღრუბელივით დროდადრო მუბლზე გამკრთალი სიზმრის აჩრდილთა გარდა, სიწოწხლის ნიშანწყალი არ

შემიტყვი, ყელზე თხელი, ოქროს ძენკვი ეკიდა, რომელიც თითქოს არ ეტყობოდა ოქროსფერ კანზე, იდეალური ფორმის ყურები გახვრეტილი არ ჰქონდა, ვარდისფერი ფრჩხილები კი მის ჭანმრთელობაზე მეტყველებდა. მარჯვენა ხელზე უთვლო ბეჭედი ეკეთა. ოცნელოზე მეტის არ ჩანდა და თავი დავიმშვიდე, რომ ბეჭედი საქონინო კი არა, რომელიღაც ეფემერული რომანის სამახსოვრო იყო. „იმის წოდება, რომ ჩემს გვერდით ვძინავს, რეალურსა და საიმედოს, მიტოვების კალაპოტში, მე კი ასე ახლოს ვარ ხელშეხორცილი“ – ვიმეორებდი შამპანიურის ქაფში ხერარდო დიეგოს ოსტატურ სონეტს. შემდეგ სავარძელი მის სიმაღლეზე გადავნიე და წოლ-ქმარივით ერთ სანოლში აღმოვჩნდი. სუნთქვარ ხმასავით ნაჭიფი ჰქონდა, მისი კანის არომატი კი სხვა არაფერი შეიძლება ყოფილიყო, თუ არა მისი სილამაზის სუნი. დაუტყურებლად მიჩვენებოდა: გასულ გაზაფხულზე იასუნარი კავანაძის მშვენიერი რომანი ნავიკითხე კიოტელ მდიდარ მოხუცებზე, რომლებიც უამრავ ფულს იხდიდნენ, რათა მთელი ღამე ქალაქის ულამაზესი გოგონების რქერაში გაეჭარებინათ. გოგონები შიშვლები და ნარკოტიკით გაზრუნულები იხვენი მათთან ერთად სანოლში. მოხუცებს არც მათი გავლივინა შეეძლოთ, არ ხელის ხლევა და კარმა რომ თქვას, არც რდილობდნენ, რადგან მთელი სიამოვნება მძინარეთა ყურება იყო. იმ ღამეს ღამაში ქალის ძილს რომ ვდარაჯობდი, მშვენივრად გავუგე იაპონელ მოხუცებს და მთელი მათი განხედები საკუთარ თავზე გამოვრადე.

– ვინ იფიქრებდა, – ვტყუარდლებოდი საკუთარ თავს შამპანური გალიზიანებული, – რომ მე, ამ სიმაღლეზე, იაპონელ მოხუცად ვიქცეოდი.

ბოლოს სასამელმა და ფილმის უხმო კადრებმა თავისი გაიტანა და ვფიქრობ, რამდენიმე საათი მეძინა. თვალდამძიმებულმა გავიღვიძე და ტყალეცში წავიდი. ჩემ უკან, ორ სკამზე, თერთმეტიმოდნიან, უშნოდ ფეხებგაჩახსულ ჰოლანდიელ ქალბატონს ეძინა და ბრძოლის ველზე მიტოვებულ მკვდარს ჰგავდა. შუა გასასვლელებში, იატაკზე, მისი სათვალე და კრილოსანი ეყარა და სიამოვნებით გადავწყვიტე არ ამელო.

შამპანიურის შედეგისგან რომ გავთავისუფლდი, სარკეში ჩემი გაუნდფურებული, უშნო თავი დავინახე და გამიკვირდა, როგორ დავუჭაბნე სიყვარულს. უკრებ თვითმფრინავი შეინჯლრა, შემდეგ ძლივსძლივობით გასწორდა და ყანყალით გააგრძელა ფრენა. ტაბლოზე ანთებულია ნარნერამ ადვილზე დაბრუნება მიზრძანა. სასწრაფოდ გავემზავრე ჩემი სავარძლისკენ იმ იმედით, იქნებ ღმერთის მიერ ჩაფიქრებულ არეულობას მაინც გაეღვიძებინა ღამაში ქალი და შეშინებულს ჩემ მკლავებში ეპოვნა სიმშვიდე. სიჩქარეში კინალამ ჰოლანდიელის სათვალე გავტყეხე, რაც ერთობ გამახარებდა. მაგრამ მერე უკან მივბრუნდი, სათვალე ავიღე და კალთაში ჩავუდე პატრონს, რადგან უკრებ მადლიერების გრძნობა გამიჩნდა მის მიმართ, ჩემზე ადრე რომ აირჩია მეოთხე ნომერი სავარძელი.

ჩემს მეზობელს ისე უშფოთველად ეძინა, ძლივს შევიკავე თავი, რომ არ შემეხტლრია და რაიმე მიზეზით არ გამეღვიძებინა. ფრენის ბოლოს მაინც მინდოდა მღვიძარე, თუნდაც გაბრაზებული მენახა, რათა ამგვარად დამებრუნებინა ჩემი თავისუფლება და იქნებ ახალგაზრდობაზე, მაგრამ ვერ შევძელი. „ჭანდანას ჩემი თავი!“ – ვთქვი გაბრაზებულმა, – „რატომ კუროდ არ დავიბადე!“

როგორც კი თვითმფრინავი ბორბლებით მიწას შეეხო, სხვის დაუხმარებლად გაიღვიძა. ისეთი ქორფა და ღამაში იყო, თითქოს ვარდნარში ეძინაო. მხოლოდ მაშინ აღმოვაჩინე, რომ თვითმფრინავის მგზავრები გავღვიძებისას ერთმანეთს არ ესალომებან, არც ის მომსალომებია. ნიღაბი მოიხსნა, ნათელი თვალეები დაახამხამა, სავარძელი გასწორა, გადასაფარებელი გვერდით გადადო, მძიმე თმა თავის გაქნევიტ შეისწორა, მუხლებზე პატარა ჩანთა დაიდო და სანამ თვითმფრინავის კარს გააღებდნენ, მსუბუქი მაკიაჟი გაიკეთა ისე, რომ ჩემთვის ზედაურ არ შემოყებდავს. შემდეგ სელის ჰიჯაკი მოიწვა, გასვლისას კინალამ ფეხზე გადამიარა, რაზედაც სამხრეთამერიკულ აქრენტიანი ესპანურით გულისგარეთ ბოდიში მომიხადა და დაუმშვიდობებლად წავიდა. მადლობარ კი არ გადაუხდია ჩვენი ბედნიერი ღამისთვის, ისე ჩანთქა ნიუ-იორკის მზის მუქში.

ესპანურიდან თარგმნა
თეა გვასალიაძე

„სულის აფრენას ჰგავდა მუსიკა...“

ნამდვილი გაზაფხული მოიყვანე ჩვენს ქალაქში, ფატი... მარტის ჭირვეულობით, ჯერ ისევ შეერეულ საღამოს კლასიკური მუსიკის ღვთიურმა ბგერებმა სული გაუფრია...

მხოლოდ უფლისმიერი მადლი ალავსებს ჭეშმარიტი ხელოვნების სამყაროს – ფერში, სიტყვაში, ჰანგში

თუ სხეულის ენაში გარეზაფხულოს...

„სულის აფრენას ჰგავდა მუსიკა...“ მუსიკა, რომელიც შენშია, ძალიან შენია... ასე მგონია, ადამიანივით გიყვარს შენი ვიოლინო, როგორც სულიერს, ისე შეიგრძნობ მას... და ეს შენს არაჩვეულებრივ მოსწავლეებზე გადმოდის.

ბარატალა, ფატი! ნიჭისა და შრომის ერთობლივი ნაყოფი ყოველთვის განსაკუთრებული სიმნიფით გამოირჩევა. შენ ეს დავგანახე ყველას, 22 მარტს – სამუსიკო სკოლის სრენიდან... ვინ ირის, როგორი ნარმატებული მომავალი ელოდებ შენს რქრიალა მოსწავლეებს კლასიკური მუსიკის სამყაროში... სხვა თუ არაფერი, შინაგან კულტურასა და ესთეტიკურობას ეზიარებინა ისინი და ამ ყველაფრის სათავე შენ იქნები...

ნარმატებები მინდა გისურვო, თუმარ, ნარმატება არაერთხელ გენვიათ შენ და შენს უნიჭიერეს მოსწავლეს – ლიკა კალმახელიძეს.

შემოქმედი ადამიანები მუდამ აფერადებდნენ ხაშურის სინამღვილეს, მათ ბილიკებზე გავიზარდეთ ჩვენც და უფლება არ გვაქვს, მათი ტრადიურა არ გავაგრძელოთ...

* * *

სულის აფრენას ჰგავდა მუსიკა...
გაუსაძლისი ტკივილის ფასად, იზადებოდა
კვლავ მელოდია...
და ვიოლინოს გამჭოლი უღერა
ურხოდ არნახსლოს ისევ ელოდა...
ინსტრუმენტის დახმულ სხეულს
სტოვებდა ბგერა და მალღებოდა
გაურკვეველ მიმართულებით...
რჩებოდა განრდა, კვლავარ უსიტყვო,
უჩვეულო და საკვირველი,
გამჭვირვალე იყო მუსიკა –
მსუბუქი, როგორც რაში ფრინველი.

ეკა ბაქრაძე

გაზაფხული

გაზაფხულს ლექსებში რა ჩატევს,
სიტყვები უთქმელად კვდებიან...
ეს სიო მამხელს და მამჩატებს...
ღღეს სულში კვირტები სკდებიან...

ჩანს მინის მკერდიდან ღიღილო,
მზეს რხელა ზეურისფერ ზენარზე...
არ გინდა, რომ ვადამიბირო?
რომ გავხდე მე შენი მზეთამზე...

მეახლე და მინდა, გაუნყო,
დასრულდა ერა „ჩვენს ერამდე“.
შენს შემდეგ სხვა ერა დაინყო,
არ მახსოვს, რა იყო შენამდე...

ნატო ღონიკიძელი